

#TRYGG DIGITAL UPPVÄXT

Redovisning av enkätundersökningen Men seriöst
– en kartläggning av sexuell utsatthet på nätet
hos ungdomar mellan 13–20 år i Varbergs
kommun

Beslutad av:

Beslutsdatum och paragrafnummer:

Diarienummer:

Dokumentansvarig avdelning:

VARBERGS
KOMMUN

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Inledning.....	4
3. Vad säger lagen?.....	6
4. Metod	8
4.1 Målgrupp	8
4.2 Kanaler	8
4.3 Svarsfrekvens.....	8
5. Redovisning av resultat	9
5.1 Bakgrundsfrågor	9
5.2 Sexuella bilder och video	10
Resultaten visar	10
5.3 Sexuell handling	11
Resultaten visar	11
5.4 Exposekonto.....	12
Resultaten visar	12
5.5 Manipulerade bilder.....	12
Resultaten visar	13
5.6 Tvång	13
Resultatet visar	13
5.7 Var blir unga utsatta?	14
Resultatet visar	14
5.8 Relation	14
Resultaten visar	14
5.9 Ersättning	15
Resultatet visar	15
5.10 Vem berättar de unga för?	15
Resultaten visar	15
5.11 Stöd	16
Resultaten visar	16
6. Sammanfattning av resultatet	17
7. Analys och diskussion.....	18
Diskussion.....	18
7.1 Förslag till fortsatt arbete.....	19
Det vidare arbetet bör inkludera.....	19
Referenser	20

1. Sammanfattning

Barn som vistas på nätet ser saker som påverkar deras vardag. Den digitala sfären är en värld av möjligheter samtidigt som det kan vara en osäker plats. Handlingar av sexuell karaktär som involverar barn och unga kan vara brott, även om det sker på nätet. Att en upplevelse eller händelse sker i den digitala världen utesluter inte att den kan ha påverkan på barnet i den fysiska världen.

Utsatthet på nätet är både ett globalt, nationellt och lokalt problem. Varberg avviker inte från vad övriga världen och landet vittnar om. Enkätundersökningen Men seriöst har kartlagt förekomsten av sexuell utsatthet hos unga mellan 13 och 20 år i Varbergs kommun.

Resultatet visar att var tredje barn som har svarat har varit utsatt för någon form av sexuell exploatering. Det kan till exempel handla om att en ung person har fått en oönskad nakenbild skickad till sig, blivit uthängd på ett så kallat exposekonto eller fått erbjudande om ersättning i utbyte mot en bild av sexuell karaktär.

När en ung person utsätts för sexuell exploatering på nätet kan det väcka känslor som oro, ångest, skam och skuld. I en sådan situation önskar de ofta att det finns en trygg vuxen att prata med. Resultatet visar dock att de unga många gånger inte alls berättar om sin utsatthet. Kommunen har en nyckelroll i att förebygga, upptäcka och agera när barn far illa – även digitalt. Det kräver samordnade insatser och kunskap inom flera områden, vilket ger kommunen ett stort ansvar för att bidra till att unga får en trygg digital uppväxt.

Denna kartläggning kan fungera som ett underlag till kommunens fortsatta arbete i dessa frågor.

2. Inledning

I den digitala världen, där mängden information online är nästintill oändlig, står alla, inte minst barn och unga, inför stora utmaningar. Det som publiceras på nätet har en tendens att finnas kvar – ofta för alltid. Barn, oavsett ålder, är minst lika benägna som vuxna att hamna i svåra situationer online, ibland till och med i större utsträckning än vuxna¹. Barns nyfikenhet och begränsade kunskap om digitala risker gör dem särskilt sårbara inför komplexa och potentiellt skadliga sammanhang.

Den ökade tillgången till digitala kanaler har medfört flera positiva effekter, exempelvis nya möjligheter till kommunikation, lärande och social gemenskap. Samtidigt har denna utveckling också inneburit en ökad risk för att barn utsätts för sexuell exploatering, grooming² och olika former av våld. En växande utmaning är att gränsen mellan den digitala och den fysiska världen blir alltmer flytande³. Forskning visar att negativa och traumatiserande upplevelser online kan få långvariga konsekvenser i det verkliga livet⁴. I takt med att allt fler barn tillbringar tid på nätet – och i allt yngre åldrar – är det av stor vikt att samhället arbetar aktivt för att förebygga att sådana situationer uppstår.

Barn och unga är särskilt sårbara för förövare på nätet, vare sig det är en främling eller, allt oftare, personer som de känner i verkliga livet. Forskning visar att det dessutom är relativt vanligt att barn utsätter andra barn. Omkring 30 - 50 procent av övergreppen mot barn begås av andra barn.⁵ Global Threat Assessment rapporterade att sexuell exploatering och sexuella övergrepp mot barn på nätet har nått sina högsta nivåer hittills⁶.

På senare år har en stor del av våldet som barn utsätts för skett genom den digitala världen. ECPATs⁷ undersökning i Sverige angående ungdomars utsatthet på nätet, har visat att det finns ett tydligt samband mellan barns brottutsatthet och deras välbefinnande och mående. Det vanligaste som barn utsätts för i Sverige, är att få en oönskad nakenbild skickad till sig och därefter är det att unga har erbjudits någon form av ersättning i utbyte mot nakenbilder eller filmer. Vissa har också upplevt hot eller känt sig tvingade⁸.

Uppdrag granskning, SVT, har publicerat ett reportage kring problematiken att ungdomar säljer bilder i utbyte mot vapes⁹. I avsnittet ser man i detalj hur förövare använder digitala kanaler för att få kontakt och utnyttja unga. Digitala kanaler innebär alltså inte enbart tillgång till material, utan det innebär en möjlighet för en förövare att bygga en relation och skapa tillit som leder till en fysisk träff med ytterligare risker som följd.

---

¹ (WeProtect Global Alliance, 2023)

² Att grooma innebär att en person tar kontakt med ett barn i syfte att begå någon form av sexualbrott mot barnet. Regleras i 6 kap 10 a§ Brottsbalken (1972:700)

³ (WeProtect Global Alliance, 2023)

⁴ (ECPAT, 2023)

⁵ (ECPAT, 2025)

⁶ (WeProtect Global Alliance, 2021)

⁷ End Child Prostitution and Trafficking

⁸ (ECPAT, 2025)

⁹ (SVT, 2024)

Med anledning av att sexuell utsatthet på nätet mot barn har ökat under de senaste åren, konstaterades ett behov av att kartlägga i vilken utsträckning detta förekommer i Varberg. Det finns på förhand ingen anledning att anta att Varberg skiljer sig från övriga riket, då den digitala världen inte känner av kommungränser. Däremot är det viktigt att skapa en lokal lägesbild. Undersökningen som genomfördes i Varberg gjordes med fokus på att kartlägga omfattningen av sexuell exploatering gentemot målgruppen 13–20 år.

Det finns ett arbete med barns trygghet på nätet i Halland - där kommuner, Regionen och Länsstyrelsen samverkar. Detta arbete går under namnet #TryggDigitalUppväxt.

3. Vad säger lagen?¹⁰

Flera studier har visat att barn i Sverige utsätts i hög grad för brott på nätet¹¹. Interaktioner på nätet kan börja som oskyldiga, men ibland utvecklas de till brottsliga handlingar. Till exempel kan en bild som skickats som ett skämt mellan vänner och som kränker någons integritet, utgöra ett brott. I kommande avsnitt kommer några av de vanligaste brotten kopplade till ungas utsatthet att beskrivas.

Fått oönskade nakenbilder

Om ett barn får en nakenbild som hen inte har bett om, har barnet utsatts för sexuellt ofredande. Om barnet är under 15 år kallas det sexuellt ofredande mot barn. Det är aldrig tillåtet att skicka nakenbilder till någon som inte vill ta emot dem. När barnet är under 15 år räknas det i regel som sexuellt ofredande mot barn, även om barnet samtyckt till att bilden skickas, eftersom barn under 15 år enligt lag inte kan samtycka till sexuella handlingar.

Tjata och press om att skicka nakenbilder

Att tjata på eller pressa ett barn att skicka nakna bilder kan också vara brottsligt, beroende på hur det går till. Det kan handla om sexuellt ofredande, försök till utnyttjande av barn för sexuell posering eller försök till barnpornografibrott.

Fått nakenbilder spridda

Om någon sprider en nakenbild på ett barn kan det handla om barnpornografibrott eller brottet olaga integritetsintrång. Det är aldrig tillåtet att sprida någon annans nakenbilder.

Erbjudits pengar för nakenbilder

Att erbjuda ett barn pengar i utbyte mot en nakenbild kan utgöra försök till utnyttjande av barn för sexuell posering eller försök till barnpornografibrott.

Blivit pressad på pengar eller nakenbilder för att undvika vidare spridning

Om ett barn pressas på pengar för att förhindra att nakenbilder sprids handlar det om utpressning. Även försök till utpressning är olagligt. Om ett barn i stället pressas att skicka fler nakenbilder för att undvika spridning handlar det om olaga tvång.

Sålt sex

Om ett barn har utnyttjats för köp av sexuella handlingar har inte barnet gjort något olagligt. Det är personen som har utnyttjat barnet som har begått ett brott. Om barnet är under 15 år räknas det som våldtäkt mot barn och om barnet är mellan 15 och 17 år handlar det om utnyttjande av barn för köp av sexuell handling.

---

¹⁰ (ECPAT, 2025)

¹¹ (ECPAT, 2025)

Olaga hot

Olaga hot innebär att någon uppträder hotfullt på ett sätt som gör att den som utsätts fruktar för sitt eget eller för någon annans liv eller säkerhet. Att hota någon med att sprida nakenbilder till exempelvis ett exposekonto¹² kan utgöra olaga hot.

Förtal

Förtal innebär att någon sprider en så kallad ärekränkande uppgift om någon annan, i syfte att utsätta personen för andras missaktning. Det spelar ingen roll om uppgiften är sann eller inte. Ett exempel är att lägga upp en bild på någon på ett exposekonto tillsammans med en nedsättande kommentar, exempelvis genom att beskriva att personen är en ”hora”.

---

¹² Ett exposekonto är ett anonymt konto på sociala medier eller internetforum där bilder eller filmer på andra individer sprids utan deras samtycke, ofta med syftet att kränka, förnedra eller hänga ut dem.

4. Metod

Undersökningen bygger på data från en enkät som genomfördes mellan 5 maj och 13 juni 2025. Enkäten innehöll 12 frågor, merparten var flervalfrågor, och vissa frågor hade möjlighet till fritextsvar. Det var frivilligt att besvara frågorna, inga frågor var obligatoriska.

4.1 Målgrupp

Målgruppen för enkätundersökningen var ungdomar boende i Varbergs kommun i åldrarna 13–20 år.

Vid valet av målgrupp var tillgången till sociala medier en avgörande faktor. Åldersgränsen till sociala medier är ofta 13 år, därmed betraktades det som en rimlig lägsta ålder. Den övre åldersgränsen sattes för att kartlägga förekomsten av utsatthet bland högstadie- och gymnasieelever.

4.2 Kanaler

Enkäten distribuerades via olika kanaler:

- TikTok
- Publicering på officiella skolplattformar som V-klass och Unikum
- Affischer som sattes upp på grundskolor, gymnasieskolor, ungdomsgårdar och kyrkor med stor ungdomsverksamhet

TikTok valdes som plattform, dels för att många i målgruppen vistas där, dels för att den geografiska spridningen gick att begränsa till Varbergs kommun.

För att marknadsföra enkäten i större utsträckning än TikTok och affischer, togs beslut att en tjänsteperson skulle besöka några av skolorna. Det var tydligt att svarsfrekvensen på enkäten ökade när en tjänsteperson var på plats som personligen uppmuntrade till svar. Utan den personliga kontakten med eleverna kan det konstateras att enkätsvaren hade varit betydligt färre.

4.3 Svarsfrekvens

Enkäten besvarades av 415 respondenter.

5. Redovisning av resultat

I detta avsnitt kommer resultaten från enkäten presenteras. I den gröna rutan står frågan så som den var formulerad i enkäten.

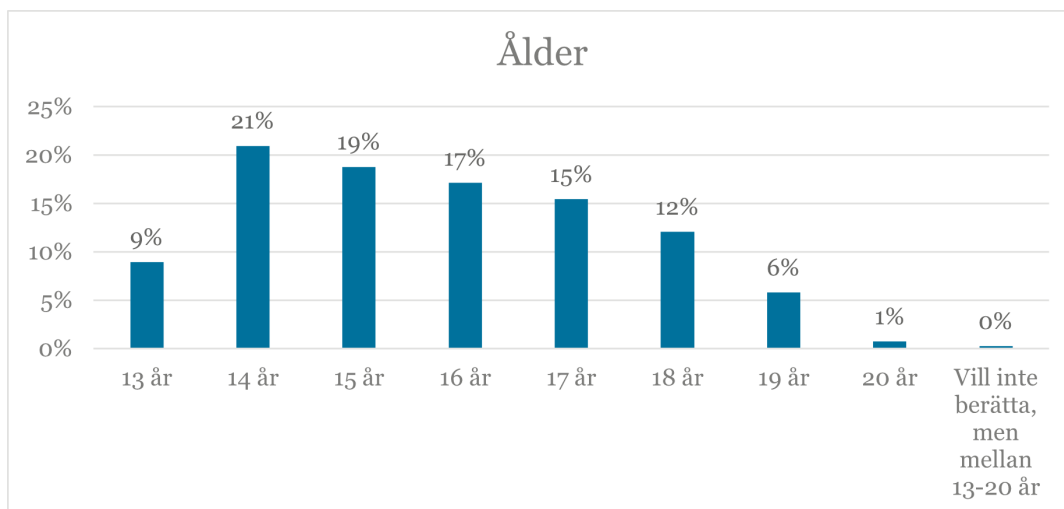
5.1 Bakgrundsfrågor

Enkäten innehöll bakgrundsfrågor om ålder, kön och bostadsort för att kunna analysera om det fanns ett samband mellan dessa faktorer och graden av utsatthet. Resultaten presenteras antingen i sin helhet eller uppdelade efter ålder, ort eller kön – beroende på vilka mönster som framträder i analysen. Även om dessa mönster inte är statistiskt säkerställda på grund av det begränsade underlaget, kan de ändå ge en indikation på möjliga samband.

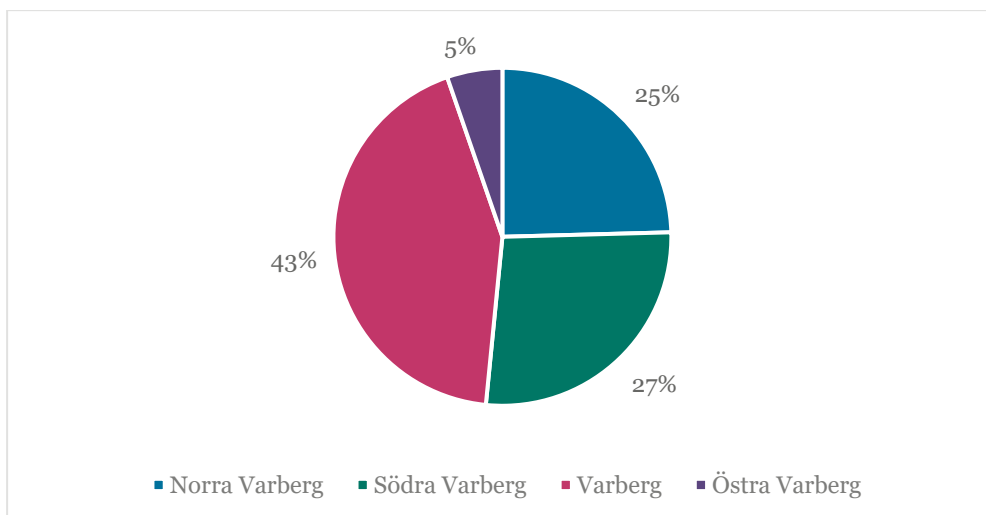
Könsfördelad statistik redovisas vidare endast för tjejer och killar, då övriga kategorier hade för få svar.

Vilken könstillhörighet har du?	Antal
Tjej	261
Kille	148
Vet inte	2
Vill inte berätta	2
Annat	1
Icke-binär	1

Figur 1: Tabellen visar könsfördelningen bland respondenterna. Totalt 415 svar redovisas.

Figur 2: Diagrammet visar åldersfördelningen bland respondenter

Figur 3: Diagrammet visar områdesfördelningen bland respondenter. Svarsalternativen var specifika områden som sedan har grupperats till Norra, Södra, Östra och centrala Varberg.

5.2 Sexuella bilder och video

Det vanligaste som unga utsätts för i Sverige är att få en oönskad nakenbild skickad till sig. Det är också vanligt att unga erbjuds ersättning i form av pengar, e-cigarett (vapes), snus, alkohol, droger eller liknande i utbyte mot nakenbilder eller videos.¹³

Spridning av sådant material har dessutom blivit vanligare, bland annat via sociala medier som exempelvis Snapchat och TikTok.

Resultaten visar

- **25 procent** uppgav att de en eller flera gånger blivit tillfrågade om att skicka bilder eller video.
- **6 procent** svarade att de skickat bilder i utbyte mot någon form av ersättning.

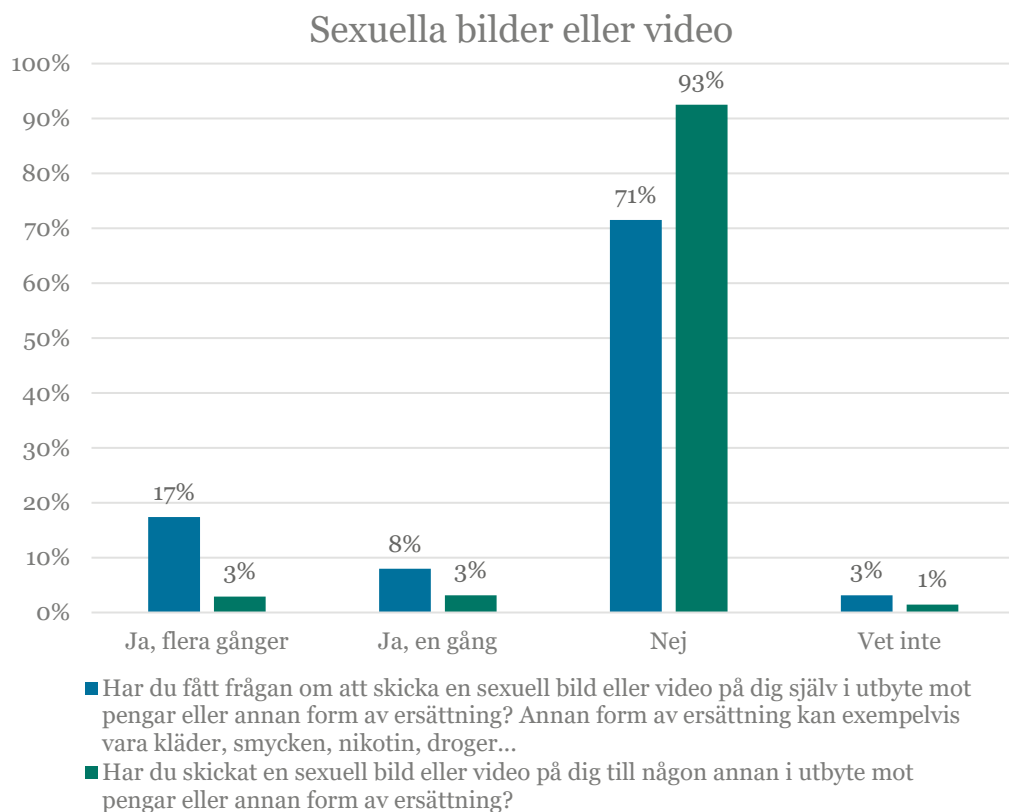
Resultaten visar att en större andel tjejer än killar har fått frågan, men att andelen som har skickat något är lika stor mellan könen. Händelsen förekommer oberoende av ålder.

ENKÄTFRÅGOR

Har du fått frågan om att skicka en sexuell bild eller video på dig själv i utbyte mot pengar eller annan form av ersättning? Annan form av ersättning kan exempelvis vara kläder, smycken, nikotin, droger.

Har du skickat en sexuell bild eller video på dig till någon annan i utbyte mot pengar eller annan form av ersättning?

¹³ (ECPAT, 2025)

Figur 4: Diagrammet visar andelen respondenter som har svarat på frågorna gällande sexuella bilder.

Var fjärde ungdom som svarande på enkäten har blivit erbjuden ersättning i utbyte av en sexuell bild eller video en eller flera gånger.

5.3 Sexuell handling

Det finns tydliga samband mellan sexuell exploatering och psykisk ohälsa hos barn. Unga som har erfarenhet av att sälja sex upplever ofta oro, ångest, skam och skuld. Ofta känner de skuld för att ha gått med på handlingen, och många oroar sig även för att ha begått ett brott, vilket kan förstärka deras ångest och oro¹⁴.

Resultaten visar

- **14 procent** av de svarande uppgav att de fått frågan om att utföra en sexuell handling mot ersättning.
- **2 procent** har fått pengar eller annan ersättning i utbyte mot sexuell handling. Alla som faktiskt utfört en sexuell handling var över 15 år.

ENKÄTFRÅGOR

Har du fått frågan om att utföra en sexuell handling i utbyte mot pengar eller annan form av ersättning? En sexuell handling kan exempelvis vara samlag, oralsex, smekning av någon annans kön och så vidare.

Har du fått pengar eller annan ersättning i utbyte mot en sexuell handling?

Har du erbjudit någon pengar eller annan ersättning i utbyte mot sexuella bilder, videor eller handlingar?

¹⁴ Lennqvist & Saad (2020)

- Ett fåtal har erbjudit någon annan någon form av ersättning. Av dem har samtliga erfarenhet av att ha blivit tillfrågade.
- Enkätresultaten visar att utsattheten förekommer bland unga i alla åldrar, utan tydlig skillnad mellan yngre och äldre ungdomar.
- När det gäller kön visade resultaten att fler tjejer än killar hade blivit tillfrågade (19 procent respektive 8 procent), men bland dem som utfört handlingar var könsfördelningen jämn.

Mer än var tionde ungdom som svarande på enkäten har blivit erbjuden ersättning i utbyte med en sexuell handling.

5.4 Exposekonto

Bilder och filmer på ett exposekonto används för att förnedra eller hämnas och det kan även förekomma ekonomiska inslag, där kontots ägare kan betala för material som skickas in. Ofta rör det sig om sexuellt innehåll, vilket kan leda till att nakna eller integritetskränkande bilder på unga sprids.¹⁵ På dessa konton kan information som namn, ålder, skola, adress och sociala medie-konton publiceras offentligt.

Resultaten visar

- **8 procent** av respondenterna har erfarenhet av att ha blivit uthängd på exposekonton en eller flera gånger.
- Knappt **1 procent** har angett att de har hängt ut någon på exposekonton en eller flera gånger.

Det är mer än dubbelt så vanligt att tjejer blir uthängda på exposekonton jämfört med killar.

5.5 Manipulerade bilder

Teknik har gjort det möjligt att med några knapptryck manipulera bilder till oigenkännlighet. Bildmanipulation kan till exempel innebära att man laddar upp en bild på en AI-plattform och ber AI:n att ta bort kläderna från personen på bilden. Det behövs ingen egen kunskap i bildredigering, eftersom AI:n utför arbetet

ENKÄTFRÅGOR

Har du blivit uthängd på exposekonton?

Har du hängt ut någon på exposekonton?

ENKÄTFRÅGOR

Har du varit utsatt för fejkade foton?

Har du utsatt någon för fejkade foton?

¹⁵ ECPAT, 2023

automatiskt. Dessa manipulerade bilder kan sedan spridas och framstå som äkta.

Bildmanipulering kan drabba vem som helst – även personer som aldrig själva tagit eller delat bilder i sexuella sammanhang. Förekomsten av en bild på internet är tillräcklig för att den ska kunna utnyttjas i kränkande syften.

Resultaten visar

- Totalt **21 procent** av de unga har blivit utsatta för manipulerade bilder en eller flera gånger.
  - bland killarna uppgav **15 procent** att de blivit utsatta
  - bland tjejerna uppgav **25 procent** att de blivit utsatta

Var femte ungdom som besvarade enkäten har blivit utsatt för manipulerade bilder.

5.6 Tvång

Tvång innebär att fysisk eller psykisk makt används för att få någon att bortse från sin egen vilja. Undersökningar visar att barn har upplevt hot om att deras bilder skulle spridas om de inte skickade fler bilder, eller att de känt sig tvingade att utföra sexuella handlingar för att förhindra spridning till ett konto eller till andra personer.¹⁶

Resultatet visar

- Totalt **14 procent** har känt sig tvingade att skicka bilder eller videos.
  - **21 procent** av tjejerna uppger att de känt sig tvingade att skicka bilder eller videos en eller flera gånger
  - **3 procent** av killarna uppger att de känt sig tvingade att skicka bilder eller videos en eller flera gånger
- Totalt **12 procent** av de unga har känt sig tvingade att utföra sexuella handlingar.
  - **18 procent** av tjejerna har någon gång känt sig tvingade att utföra en sexuell handling
  - **4 procent** av killarna har någon gång känt sig tvingade att utföra en sexuell handling

Sexuell utsatthet är inte begränsad till situationer där sexuella handlingar eller bilder utbyts mot ersättning, utan omfattar även fall där tvång förekommer. En respondent skriver: *”Inte ersättning men att de typ tvingar än o man vågar inte säga nej”*

ENKÄTFRÅGOR

Har du känt dig tvingad att skicka sexuella bilder eller videor till någon annan?

Har du känt dig tvingad att utföra en sexuell handling? en sexuell handling kan exempelvis vara samlag, oralsex, smekning av någon annans kön och så vidare.

¹⁶ ECPAT 2023

Var tionde ungdom som besvarade enkäten har känt sig tvingad till att utföra en sexuell handling.

Mer än var tionde ungdom som besvarade enkäten har känt sig tvingad till att skicka en sexuell bild.

5.7 Var blir unga utsatta?

Den som ber om sexuella bilder eller handlingar behöver inte vara fysiskt nära. I den digitala världen kan sådana frågor ställas från vilket geografiskt avstånd som helst, via exempelvis sociala medier, chattappar eller spelplattformar.

ENKÄTFRÅGOR

På vilken plats eller plattform hände detta?

Resultatet visar

- **67 procent** av händelserna sker på sociala medier
- **9 procent** av händelserna sker i skolan
- **6 procent** av händelserna sker på allmän plats

Eftersom frågan inte är kopplad till en specifik form av "utsatthet" eller typ av exploatering, går det inte att utläsa att exempelvis förfrågan om att skicka bilder främst sker på sociala medier eller att sprida kränkande bilder vanligtvis sker i skolmiljö.

Majoriteten av den sexuella exploateringen sker digitalt.

5.8 Relation

När det gäller ungas utsatthet på nätet går det inte alltid att säkerställa gärningspersonen. I majoriteten av fallen är det någon man känner, och inte en främling¹⁷. Forskning visar dessutom att det är relativt vanligt att det är barn som utsätter andra barn för sexuella övergrepp, uppskattningsvis i 30–50 procent av fallen¹⁸.

ENKÄTFRÅGOR

Vilken relation har/hade du till personen/personerna?

Resultaten visar

- **53 procent** uppger att de inte vet vem som har utsatt dem

¹⁷ (WeProtect Global Alliance, 2023)

¹⁸ ECPAT, 2025 (Se barnet bakom beteendet)

- **13 procent** hade blivit utsatta av en kompis
- **30 procent** av de utsatta har någon form av relation till förövaren (bekant, familjemedlem, partner eller kompis) varav **10 procent** utgörs av nära relation (familjemedlem eller partner).

Det bör understrykas att svarsalternativet 'Vet inte vem', som angavs av majoriteten, även kan omfatta situationer där det finns en relation mellan förövare och offer, men där övergreppet sker genom anonyma metoder.

Var tredje ungdom av de svarande uppger att de blivit utsatta av någon som de har någon form av relation till.

5.9 Ersättning

Barn som erbjuds ersättning i utbyte mot sexuella bilder, filmer eller handlingar kan lockas med allt från skjuts och alkohol till resor. I andra delar av Sverige har det rapporterats om fall där barn och unga exempelvis har erbjudits vapes i utbyte mot sexuella bilder eller handlingar¹⁹.

ENKÄTFRÅGOR

Vilken form av ersättning har du fått eller blivit erbjuden att få?

Resultatet visar

- **28 procent** har fått ersättning i form av pengar
- drygt **20 procent** har fått ersättning i form av alkohol, nikotin och droger
- **11 procent** har fått presenter i ersättning

De vanligaste formerna av ersättning är pengar, alkohol, nikotin och droger.

5.10 Vem berättar de unga för?

Många som utsätts känner skam, vilket gör det svårt att söka hjälp²⁰. Eftersom sex är ett känsligt ämne avstår vissa från att berätta av rädsla för skuld eller skam. Förövare kan utnyttja detta genom hot eller krav på fler bilder för att hålla övergreppet hemligt.

ENKÄTFRÅGOR

Om du har blivit utsatt, har du då berättat för någon/några och i så fall för vem/vilka?

Resultaten visar

- Cirka **30 procent** har berättat för sin kompis

¹⁹ (SVT, 2024)

²⁰ (ECPAT, 2025)

- Nästan **20 procent** har berättat för sina föräldrar eller för lärare eller annan personal på skolan
- **37 procent** berättar inte alls
  - **52 procent** av killarna berättar inte
  - **37 procent** av tjejerna berättar inte

Nästan två av fem unga berättar inte för någon om sin utsatthet. Bland killar är det vanligast att inte berätta alls.

5.11 Stöd

Många som har utsatts för sexuell exploatering, en eller flera gånger, uppvisar sämre mående jämfört med dem som inte har blivit utsatta. En person som har utsatts för brott har rätt till stöd, men vilket stöd som behövs varierar från individ till individ. Det är därför av stor vikt att det finns tillgång till olika former av stödinsatser för att kunna möta varje persons unika behov.

ENKÄTFRÅGOR

Om du har blivit utsatt, har du då sökt hjälp?

Vilket stöd hade du velat ha?

Resultaten visar

- **13 procent** av respondenterna har angett att de har sökt hjälp
- **38 procent** önskar en vuxen som lyssnar
- **36 procent** önskar en kompis som lyssnar
- **11 procent** önskar möjligheten att ringa/chatta anonymt med ungdomsjour

Behovet av stöd är stort – unga vill ha någon som lyssnar, helst en vuxen eller en kompis.

6. Sammanfattning av resultatet

Unga som vistas på nätet möter innehåll och situationer som kan påverka deras vardag och mående. Den digitala miljön erbjuder många möjligheter till lärande, sociala kontakter och kreativitet, men den kan också vara en osäker plats med olika risker. Riskerna kan handla om att unga exponeras för innehåll av sexuell karaktär eller själva tvingas till sexuella handlingar, vilket kan göra dem till brottsoffer. Att upplevelser och händelser sker på nätet innebär inte att de är mindre allvarliga eller saknar konsekvenser i den fysiska världen.

- Var tredje som svarade på enkäten har blivit utsatt för någon form av sexuell exploatering
- Var fjärde ungdom som svarade på enkäten har någon gång blivit erbjuden ersättning i utbyte mot en sexuell bild eller video
- Mer än var tionde har blivit erbjuden ersättning i utbyte mot en sexuell handling
- En av fem har uppgett att de har blivit utsatta för manipulerade bilder, vilket ytterligare belyser den digitala sårbarheten
- Var tionde ungdom har känt sig tvingad att utföra en sexuell handling
- Mer än var tionde har känt sig tvingad att skicka en sexuell bild

Dessa situationer sker oftast på sociala medier och det är vanligt att man inte vet vem som ligger bakom, men forskning visar också att det kan förekomma en bakomliggande relation och att det är relativt ofta barn som utsätter barn. Den ersättning som ungdomar oftast erbjuds är pengar.

När det gäller att söka stöd, visar resultaten att 37 procent av de barn som har varit utsatta inte har berättat för någon. Bland dem som har berättat, är det vanligast att de vänder sig till en kompis eller en vuxen. Det stöd som unga önskar att få handlar främst om att ha en vuxen eller en kompis som lyssnar.

Utsatthet på nätet är ett problem som finns på global, nationell och lokal nivå, och Varberg är inte ett undantag.

7. Analys och diskussion

För barn och unga är gränsen mellan det digitala och det fysiska rummet liten. Deras sociala liv, identitetsskapande och kommunikation sker i hög grad online. Det saknas en kunskap hos vuxna både avseende omfattning av problematiken och dess konsekvenser. Detta försvårar både det förebyggande arbetet och stödet till de drabbade, och tydliggör behovet av att arbeta långsiktigt med attityder, normer och värderingar. Det är därför viktigt att sexuell utsatthet på nätet inte betraktas som mindre allvarlig än utsatthet i det fysiska rummet, då de psykologiska konsekvenserna ofta är likvärdiga.²¹

Diskussion

Rapporten visar att flickor i högre utsträckning än pojkar utsätts för sexuell exploatering. Det är dock viktigt att betona att även om flickor oftare får förfrågningar om att utföra sexuella handlingar eller ta bilder, är sannolikheten likvärdig mellan könen när det gäller att faktiskt agera på dessa förfrågningar. Rapporten visar att förfrågningar inte heller är begränsade till en viss ålder, utan förövare riktar sig till alla barn. Tidigare forskning har visat att det inte spelar någon roll hur länge ett barn vistas på nätet eller hur mycket tid barnet lägger på att skrolla – risken att utsättas finns där bara genom en närvaro online²².

Det framkommer att det råder en tystnadskultur kring sexualbrott och det verkar finnas könsrelaterade hinder som påverkar viljan att söka stöd. När resultaten analyseras utifrån kön framkommer att 37 procent av tjejerna inte har berättat för någon att de blivit utsatta, bland killar är siffran 52 procent. Normer kring kön och sårbarhet kan bidra till att pojkar i lägre utsträckning berättar om sin utsatthet, vilket i sin tur kan leda till att deras behov osynliggörs. Tjejer uppger i högre grad att de berättar för en kompis. Trots att många unga uttrycker en vilja att prata med en vuxen, visar resultaten att de i praktiken oftare vänder sig till en vän. Tystnadskulturen tyder på att omfattningen av sexuell exploatering av unga troligen är större än vad resultaten visar. Detta kan tyda på att vuxenvärlden inte upplevs som tillräckligt tillgänglig eller trygg. En annan möjlig förklaring kan vara att vuxna ibland tenderar att tolka barns erfarenheter av sexuell exploatering som ett individuellt beteendeproblem, snarare än som en form av brottsutsatthet eller samhällsproblem.

Att barn och unga delar sexuellt material, antingen under tvång eller i utbyte mot någon form av ersättning, utgör en allvarlig form av utsatthet. I vissa fall inleder gärningspersoner med koppling till kriminella nätverk kontakt med barn via digitala plattformar och bygger successivt upp en relation i syfte att få barnet att dela känsligt eller privat material. Det insamlade materialet används därefter för utpressning, vilket kan leda till en långvarig och allvarlig utsatthet för barnet.²³ Detta understryker att sexuell exploatering inte enbart bör ses som en individuell handling, utan som en del av en större kriminell struktur där barn utnyttjas för ekonomisk eller maktmässig vinning.

En annan reflektion rör den höga förekomsten av utsatthet av manipulerade bilder. Till skillnad från andra former av digitala övergrepp, kräver denna typ av kränkning

---

²¹ (WeProtect Global Alliance, 2023)

²² (Daniel Kardefelt-Winther, 2025)

²³ (Namazi, 2025). Metoden är välkänd inom polisen och kallas för ”love bombing”. [Unga killar pressas på pengar efter att ha skickat nakenbilder | SVT Nyheter](#)

ingen direktkontakt mellan gärningsperson och offer. Om en bild finns tillgänglig på digitala plattformar kan den laddas ner, förändras och spridas utan offrets vetskap eller samtycke.

Problematiken kring manipulerade bilder aktualiserar även behovet av ökad medvetenhet om riskerna med att dela bilder på nätet, men också vikten av utbildning i källkritik, digital kompetens och integritet. Det krävs ett samhälleligt ansvar för att stärka barns och ungas förmåga att navigera i en digital miljö där gränserna mellan verklighet och manipulation blir alltmer suddiga.

Slutligen visar resultaten vikten av att stödinsatser utformas så att de är tillgängliga för alla, samt att det förebyggande arbetet bedrivs med ett normkritiskt och jämlikhetsinriktat förhållningssätt.

7.1 Förslag till fortsatt arbete

Kommunen har en central roll i att förebygga, upptäcka och agera när barn och unga far illa – även i den digitala världen. För att lyckas, krävs både generella, riktade och samordnade insatser. Utmaningen är komplex och sträcker sig över en mängd olika kunskapsområden där kommunen har rådighet, som exempelvis barnrätt, demokrati, folkhälsa, trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete. Detta gör att kommunen har ett stort ansvar att bidra till att unga får en trygg digital uppväxt.

Kommunen behöver både stärka det främjande och förebyggande arbetet, men också säkerställa beredskap att snabbt ge adekvat stöd till utsatta. Det kan ske genom verksamheter som skolor, ungdomsgårdar och socialtjänst samt i nära samverkan med civilsamhället, lokala stödorganisationer och andra relevanta aktörer.

Med utgångspunkt från kunskapen i denna rapport och råd från exempelvis Folkhälsomyndigheten²⁴ och annan aktuell forskning, föreslås ett fortsatt arbete för att skydda barn och unga i Varbergs kommun.

Det vidare arbetet bör inkludera

- **Kunskap och höjd medvetenhet hos vuxna**
  - Ge vuxna kunskap och verktyg att vara trygga i att bygga tillitsfulla relationer med unga samt att upptäcka och förebygga utsatthet på nätet
- **Kunskap och höjd medvetenhet hos unga**
  - Rusta unga att agera ansvarsfullt i digitala miljöer
  - Rusta unga att identifiera risker i digitala sammanhang och ge kunskap om vad som är brottsligt
  - Stärka unga i att samtala om det som sker på nätet
- **Kommunikation och stöd**
  - Kommunicera vart unga kan vända sig för hjälp och stöd, både hos ideella organisationer och inom kommunala verksamheter
  - Se över det befintliga kommunala stödet så att det är anpassat efter ungas behov

---

²⁴ [Om ditt barn behöver hjälp och stöd – Folkhälsomyndigheten, 2025](#)

Referenser

- Arbetsmarknadsdepartementet, Socialdepartementet. (den 24 April 2025). *2 miljoner till studie om ungas utsatthet på nätet*. Hämtat från Regeringskansliet:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/04/2-miljoner-till-studie-om-ungas-utsatthet-pa-natet/>
- Arbetsmarknadsdepartementet, Socialdepartementet. (den 10 Juni 2025). *Regeringen stärker stödet till våldsutsatta barn*. Hämtat från Regeringskansliet:
https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/06/regeringen-starker-stodet-till-valdsutsatta-barn/?mtm_campaign=Pressmeddelande&mtm_source=Pressmeddelande&mtm_medium=email
- BRÅ. (2019). *Indikatorer på sexualbrottsutvecklingen 2005-2017*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet 2019. Hämtat från
https://bra.se/download/18.3808406a192bd2fob7240e1/1730284004261/2019_5_Indikatorer_%20pa_sexualbrottsutvecklingen_2005_2017.pdf
- Daniel Kardefelt-Winther, U. (den 3 Juni 2025). Harmful content and abusive online experiences – health impacts and policy implications. . Belgien: UNICEF.
- ECPAT. (2020). *"Man ser det mer som ett hack. Något lätt som ingen behöver få veta."*. Stockholm: ECPAT Sverige.
- ECPAT. (2023). *"Jag tittade bara, jag gjorde inget elakt"*. Stockholm: ECPAT Sverige.
- ECPAT. (2025). *"Det känns som om jag redan förstört mitt liv på grund av en bild"*. Stockholm: ECPAT Sverige. Hämtat från
https://ecpat.se/wp-content/uploads/2025/05/Brottsutsatthet_2025_Ecpat.pdf
- Folkhälsomyndigheten. (u.d.). *Folkhälsomyndigheten*. Hämtat från
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/digitala-medier-och-halsa/hjalp-ditt-barn-pa-natet/om-ditt-barn-behover-hjalp-och-stod/>
- Namazi, D. (den 7 juni 2025). *Unga killar pressas på pengar efter att ha skickat nakenbilder*. Hämtat från SVT:
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/unga-killar-pressas-pa-pengar-efter-att-ha-skickat-nakenbilder>
- Saad, L. L. (2020). *När en ungdom säljer sex*. Örebro. Hämtat från
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1468267/FULLTEXT01.pdf>

SVT (Regissör). (2024). *Uppdrag granskning: Vapes mot sex* [Film].

WeProtect Global Alliance. (den 19 October 2021). *Global threat assessment 2021*. Hämtat från WeProtect Global Alliance:
<https://www.weprotect.org/global-threat-assessment-21/>

WeProtect Global Alliance. (den 17 October 2023). *Global threat assesment 2023*. Hämtat från WeProtect Global Alliance:
<https://www.weprotect.org/global-threat-assessment-23/#full-report>

**VARBERGS
KOMMUN**

Telefon: Varberg direkt: 0340-880 00. E-post: varbergdirekt@varberg.se. Webbplats: varberg.se
Postadress: Varbergs kommun, 432 80 Varberg. Besöksadress: Varberg direkt, Norra Vallgatan 14